

Hendrick ter Brugghen,
'De roeping van sint Matteüs',
1621
(Utrecht, Centraal Museum)

HET LEVEN ALS ROEPING

Utrecht, 13 oktober 2012¹

“Wanneer Hij echter komt, de Geest der waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen” (*Joh 16, 13*). In ons leven dreigt de waarheid voortdurend gereduceerd te worden door de ideologie. Ook wijzelf lopen voortdurend dat risico, in de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en naar onszelf, in de manier waarop we onszelf opvatten, waarop we de christelijke gebeurtenis opvatten, waarop we onze roeping beleven.

Kom, Schepper Geest

Ook dit jaar kiezen we er weer voor om elkaar te ontmoeten als begin. En hierin zit al iets nieuws dat elke keer opnieuw gebeurt; iets dat gegeven wordt door de Aanwezigheid die we

---

¹ Deze tekst, voorgelezen door Paul van der Lee (cursieve gedeelte) en Michiel Peeters op 13 oktober 2012 in Utrecht, is een iets ingekorte versie van de door Davide Prospero en Julián Carrón op 29 september 2012 in Milaan gehouden inleiding. De integrale vertaling van de oorspronkelijke tekst van Julián Carrón is te vinden op <http://voorhof.blogspot.com/2012/10/het-leven-als-roeping.html>.

bevestigen als we elkaar weer zien om samen de weg te vervolgen. Het doel van dit moment is niet zozeer om nieuwe dingen te zeggen. Het gaat er vooral om ons te helpen om niet de smaak, onze interesse voor die weg te verliezen. Een jaar geleden citeerde Carrón een zin van don Giussani: “De kern van de zaak ligt in de bepalende factor van alles wat bestaat. Het belangrijkste woord om aan te duiden dat iets bestaat is het woord aanwezigheid. Maar wij zijn niet gewend om naar een blaadje dat hier is te kijken als aanwezigheid, of een aanwezige bloem of persoon als aanwezigheid. We zijn niet gewend om ons te richten op aanwezige dingen als aanwezigheid (Milaan, 1 februari 1995). Dus wij zijn hier vandaag om elkaar te helpen om deze aanwezigheid herkennen.

Ik wil direct zeggen dat het meest betekenisvolle wat ons dit jaar is gegeven zonder meer het begin van het zaligverklaringsproces van don Giussani was. Het meest betekenisvol voor ons, als een sterk aanknopingspunt om ons bewust te worden; bewust van wat ons is overkomen door het charisma dat hij heeft gekregen, te ontmoeten. Door de ervaring te ontmoeten van de beweging, zijn velen aangestoten. We zijn geroepen om ons ervan bewust te worden dat wat ons aangestoten heeft, niet van ons is, maar voor heel de Kerk en de wereld is.

Zo is juist een fundamenteel aspect van de taak die we tegenover het charisma hebben, dit jaar duidelijker geworden. Het gaat er niet om een denkwijze van Giussani vooruit te helpen. Wat we beleefd hebben, laat zien hoe onze bijdrage vooral bestaat uit de ervaring die we beleven en in het oordeel dat we geven over wat er gebeurt; zodat dit oordeel voortdurend op de proef wordt gesteld, bloot wordt gesteld, op waarheid getest door de omstandigheden die God ons geeft om te leven.

Zoals don Giussani zelf memoreerde: “De omstandigheden waar God ons doorheen laat gaan, zijn een essentiële en geen secundaire factor van onze roeping, van de missie waar Hij ons toe roept”.² Bij de Geestelijke oefeningen onderstreepte Carrón: “De Heer, die altijd in de geschiedenis aanwezig is, heeft midden in de twintigste eeuw een charisma willen opwekken als weg om Christus te kennen, precies in deze culturele situatie waarin ons leven zich afspeelt, want de culturele ‘humus’ die de verlichters in Europa hebben geïntroduceerd, bepaalt in hoge mate de manier waarop we de werkelijkheid beleven en waarop we het geloof beleven (denken we aan wat we de afgelopen jaren gezegd hebben over de breuk tussen weten en geloven, die het geloof reduceert tot gevoel, tot devotie of tot ethiek). Daarom is de geschiedenis van don Giussani zo betekenisvol, omdat hij dezelfde omstandigheden beleefd heeft als waarin wij ons bevinden, en dezelfde uitdagingen en dezelfde risico’s heeft moeten aangaan als wij, omdat hijzelf de weg is moeten gaan”.³

---

² L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino* [De mens en zijn bestemming. Op weg], Marietti, Genua 1999, p. 63.

³ J. Carrón, “Non vivo più io, ma Cristo vive in me” [Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij], bijlage bij *Tracce*, n. 5/2012, p. 20. Nederlandse vertaling via info@clnederland.org

Ik begrijp dat dit de eerste opgave is die ons wordt gegeven: te accepteren om dezelfde weg te gaan, om die serieus te nemen, tot op de bodem, zonder sluiproutes. Zo is wat ons zeker maakt op deze weg niet zozeer begrepen hebben wat ons gezegd is (of erger, denken het begrepen te hebben). Wat onze tred zeker maakt, is dat we vastgepakt zijn, gegrepen door een ervaring van een allesomvattende waarheid zoals die ons heeft gefascineerd door deze man te ontmoeten en alles wat uit hem voortgekomen is. Zoals paus Benedictus anderhalve maand geleden tegen zijn voormalige studenten zei in een preek op Castel Gandolfo: ieder van ons kan het geloof en het christendom reduceren tot een denkwijze, als een waarheid die wij denken te bezitten. En juist daarom worden we soms beschuldigd van intolerantie, en de Paus zegt: het is niet onjuist wanneer ze dit zeggen, want "Niemand kan de waarheid hebben. De waarheid heeft ons, zij is iets levendigs! [een ervaring] Wij zijn haar bezitters, maar wij zijn door haar gegrepen. Alleen als wij ons door haar laten leiden en bewegen, blijven wij in haar [...] pelgrims van de waarheid."⁴

Achteraf terugkijkend naar de inhoud van het voorstel van het afgelopen jaar (van de vorige Opening van het jaar, heel het werk van de School van de gemeenschap, tot aan de Geestelijke oefeningen van de Fraterniteit), dan merken we dat het hele educatieve traject boven alles een oordeel over de beleefde ervaring is geweest, in plaats van een oproep om een positie in te nemen voor de toekomst. We hebben veel omstandigheden beleefd die ons ook op de proef hebben gesteld, die ons hebben uitgedaagd op een oorspronkelijke houding: of je houdt de band met de wortel, met de oorsprong van wat ons beetgepakt heeft, of het is duidelijk geworden dat het alternatief is dat een analyse de boventoon voert, dat je reactief wordt; het is een onweerstaanbare verleiding.

Denken we bijvoorbeeld aan de voortdurende ziekte van Thomas. Velen van ons zijn nauw betrokken bij zijn gezin en lijden deels ook mee. En tegenover dit feit zei Michiel bijvoorbeeld dat dit iets mysterieus is, dat met een reden aan onze gemeenschap in Nederland wordt gegeven. Zeer velen onder ons hebben hen op verschillende manier willen steunen. We blijven zeggen dat de werkelijkheid positief is. Niet uit naïveteit, maar omdat we zien dat de werkelijkheid – zoals zij is – een grote provocatie is, een oproep, de gelegenheid voor een verandering, voor een verbetering. Want de werkelijkheid is groter dan wij en dus is er hoop. Om realistisch te zijn, moeten we daarom dat wat bestaat niet reduceren volgens onze eigen maatstaf, volgens wat we al weten, volgens het punt waar we ons zeker voelen. We moeten daarentegen toelaten dat we ons openen om te kunnen groeien.

We hebben daar dit jaar hier ook verschillende voorbeelden van gezien. Verschillende onder ons hebben in hun omstandigheden die factor van hun roeping duidelijk herkend. Een aantal heeft

---

⁴ Benedictus XVI, *Heilige Messe zum Abschluss der Begegnung mit dem "Ratzinger-Schülerkreis"*. Predigt, Castel Gandolfo, 2 september 2012: <http://voorhof.blogspot.com/2012/09/de-waarheid-behoort-ons-niet-toe-wij.html>.

zelfs de stap genomen expliciet die roeping te beantwoorden. En dit gebeurde dan telkens niet op een vanzelfsprekende manier. Het gebeurde elke keer heel bewust en als een positieve en echt definitieve keuze, ondanks de onmiskenbare beperkingen die degene heeft aan wie ze die trouw beloven. Alle drie de huwelijken waren een echt getuigenis voor ons allemaal. Net zoals de doop en het vormsel van Stan. En uit de reacties die Laura en ik kregen, bleek ook dat ons huwelijksjubileum een grote provocatie was, niet alleen voor onze gemeenschap. Ook voor onszelf stelde het gelijktijdige sterven van de getuige bij ons huwelijk de vraag op scherp: wat is dit? Hoe kunnen we feest vieren in deze omstandigheid?

En dan het voorbeeld van de Meeting: de inhoud van wat ze zagen en hoorden was prachtig. Maar het boeiendste was toch weer dat die gedragen werd door duizenden vrijwilligers, onder wie wel tien uit Nederland; vrijwilligers die vooral water verkopen en schoonmaken in de hitte; geen verkondiging van de woorden van Giussani, maar wel bewust van iets moois waar ze aan meewerken, iets dat al vanaf het begin voor onze gemeenschap in Nederland een belangrijke rol heeft gehad. In het klein is de Meeting het afgelopen jaar ook zelf naar Nederland gekomen. In de 'Avonden aan de Aa' zijn vergelijkbare essentiële kenmerken terug te vinden. Ze hebben een educatieve functie, door ons te helpen te zien wat er gebeurt en om daar een oordeel over te geven.

Zo kunnen we zien dat God ons dit jaar heeft gegeven om ons bewuster te maken van hetgeen we zijn; bewuster van het ideaal waar we aan gehecht zijn en waar we voor leven. God heeft ons dit verhelderd via de omstandigheden; ook via die omstandigheden die misschien niet direct wenselijk zijn.

Juist daarom willen we – terwijl we het nieuwe jaar beginnen – vragen: wat betekent dit alles wat ons overkomen is? Wat stelt het ons in staat te leren zien, in de omstandigheden, en waar we zo vaak moeite mee hebben om het te zien. We merken dat dit is iets dat heel dringend voor ons is. Want als we niet kunnen herkennen waar ons leven op gebouwd is, dan is het heel lastig om het pad te doorlopen dat leidt naar de voltooiing van onze menselijke bestemming.

Wat zit er voor ons 'in' de omstandigheden?

1. Consistentie en omstandigheden

Iets is consistent als het niet zomaar uit elkaar valt, als het stevigheid, innerlijke vastheid heeft. Een mens is consistent, een mens heeft innerlijke vastheid, valt niet zomaar uit elkaar, als hij zeker is.

“De wetenschappelijke rationaliteit en de technische cultuur neigen er [...] niet alleen toe de wereld uniform te maken, maar overschrijden dikwijls hun respectievelijke specifieke terrein, met de pretentie de omtrek van de zekerheden van de rede te kunnen bepalen louter met het empirische criterium van de eigen verworvenheden. Zo gaat de macht van de menselijke vermogens zich uiteindelijk beschouwen als de maat van het handelen [...]. Het geestelijke en morele erfgoed waarin het Westen zijn wortels heeft en dat zijn levenssapi is, wordt vandaag de dag niet meer begrepen in zijn volle waarde, tot op het punt, dat men zijn waarheidspretentie niet meer vat. Ook vruchtbaar land loopt zo het risico ongestruide woestijn te worden, en het goede zaad dreigt verstikt en vertrappt te worden en verloren te gaan” (Benedictus XVI, 24 mei 2012).

Hoe kan deze reductie van de rede uitgedaagd worden? Door de werkelijkheid, door de omstandigheden, zoals don Giussani in het tiende hoofdstuk van *Het religieuze zintuig* aangeeft, en we een jaar geleden uitgebreid besproken hebben: de vragen van de rede worden wakker geschud door de botsing met de werkelijkheid. “Het leven is dit weefsel van omstandigheden die, terwijl ze je belagen, je raken en je provoceren (‘provoceren’: daarin zit de stam van het mooiste christelijke woord over het leven: *vocatio*, ‘roeping’)” (L. Giussani, 1981).

“God doet niets zomaar” (L. Giussani, 1985). De omstandigheden, of ze nu mooi zijn of lelijk, alle omstandigheden zijn manieren waardoor het Mysterie ons roept. Het zijn niet de tegenvallers die we moeten uithouden. Ze hebben een heel precies doel in het plan van God.

Welk doel?

“In het leven van wie Hij roept, laat God niet toe dat er iets gebeurt, tenzij om degenen die Hij geroepen heeft rijper te maken. Dit geldt allereerst voor het leven van de persoon, maar uiteindelijk en meer nog voor het leven van zijn Kerk, en daarom, analoog, voor het leven van elke gemeenschap [...]. God staat nooit toe dat er iets gebeurt, tenzij om ons rijper te maken. Sterker nog, juist uit het vermogen dat eenieder van ons en dat iedere kerkelijke werkelijkheid (gezin, gemeenschap, parochie, Kerk in het algemeen) heeft om datgene wat tegenwerking, vervolging of hoe dan ook moeilijkheid lijkt, te waarderen als weg tot rijping, juist uit het vermogen om deze dingen tot instrument en moment voor onze rijping te maken, blijkt de waarheid van het geloof” (L. Giussani, 1972).

“Dan is het de strijd die ons wakker houdt, en deze strijd is het normale weefsel van het leven: hij houdt ons wakker, dat wil zeggen hij doet ons bewustzijn rijpen van wat onze consistentie of onze waardigheid is: een Ander” (L. Giussani, 1981).

Zojuist hebben we *Il mio volto* [Mijn gezicht] horen zingen: “Mijn God, ik kijk naar mezelf en ik ontdek / dat ik geen gezicht heb; / ik kijk naar mijn diepte en ik zie duisternis / zonder einde [ga eens na wat wij doen wanneer we de duisternis zonder einde zien, hoe we die het

hoofd bieden, hoe we reageren, hoe we ons opwinden, en kijken we dan eens naar wat het lied zegt]. // Alleen als ik merk dat U bestaat, / hoor ik, als een echo, mijn eigen stem weer / en word ik herboren” (A. Mascagni). Stel je voor dat elke keer dat je je in het duister bevindt, je zou doen wat het lied zegt: naar de diepte kijken, zonder te blijven staan bij een beperkt gebruik van de rede, tot je het U herkent dat in de diepte van ieder duister is. Wat een zelf-bewustzijn zou je dat iedere keer opleveren! En wat zou hiervan het teken zijn? Ik herken het aan een reëel feit: ik word herboren.

Een brief die iemand aan Carrón geschreven heeft: “Beste Julián, voor wie volgt, wordt het leven elke dag fascinerender. Elk moment dat ik me bewust word van wie ik ben en van de relatie met de Heer die als enige mijn persoon stevig en blij maakt, wordt mogelijkheid om te wandelen naar mijn bestemming. Ik ben huisvrouw, heb drie kinderen; en ik houd veel van het avontuur. Ik heb me nooit bedrukt gevoeld door de onvermijdelijke eenzaamheid die mijn leven met zich meebrengt en door de moeite van een werk dat niet zichtbaar is (zoals luiers verwisselen en eten klaarmaken voor de kinderen), omdat, echt – sinds ik eindelijk krediet heb gegeven aan de waarheid van wat je ons steeds zegt (en don Giussani ons steeds zei) –, nu elke keer dat aan de horizon van mijn dagelijkse bestaan een vermoeden van verstikking of leugen opdoemt, ik nu aan jou denk, aan mijn ik, aan Wie het op dat moment maakt, en ik dan onmiddellijk de unieke en grote relatie ontdek die me vormt: en alles vindt dan zijn eigen plaats terug en ik adem de frisse lucht van mijn vrijheid, de frisse lucht van Zijn aanwezigheid. Ik wil je gewoon bedanken, want in deze jaren begin ik don Giussani werkelijk te kennen en te volgen, en er gaat geen dag voorbij dat ik niet ontdek en vraag dat elke omstandigheid – ik zou durven zeggen ook mijn eigen kwaad, mijn eigen zonde – de grote gelegenheid mag zijn om wéér een zekere en bewuste stap te zetten naar mijn bestemming. Dat is de grote hoop voor mijzelf, voor de mensen van wie ik houd en voor heel de wereld”.

Dan begrijp je waarom de omstandigheden wezenlijk deel zijn van onze roeping: omdat ze ons uitdagen, omdat als ik me af en toe niet in de duisterste duisternis zou bevinden, ik zou kunnen leven zonder het Mysterie op te merken, zonder de behoefte te voelen me werkelijk bewust te zijn van wat ik ben en van het feit dat Hij er is; en zo herboren te worden. “Zelf-bewustzijn is het vermogen over zichzelf te reflecteren *tot op de bodem*. Maar als iemand totaal bewust over zichzelf reflecteert tot op de bodem, dan ontmoet hij een Ander, want als ik totaal bewust ‘ik’ zeg, dan ontdek ik dat ik mijzelf niet maak” (L. Giussani, 1967).

Hoe vaak is het ons gebeurd – in deze hele periode waarin de omstandigheden ons zo uitgedaagd hebben – dat we gedwongen werden dit parcours te doorlopen tot we herboren werden in de herkenning van het U? Ik zal jullie opbiechten dat ik dat oneindig vaak heb moeten doen, anders, dat verzeker ik jullie, zou ik hier niet meer zijn. Want dan ben je aan de andere kant van de wereld en krijg je per e-mail het laatste krantenartikel dat ons keihard aanvalt, en

dan is er geen ruimte om te vluchten: of je laat je bepalen door je reactie en de rest van de dag daartoe reduceren, ofwel je begint wéér een parcours af te leggen en erkent nog een keer dat je niet bent wat de kranten zeggen, maar relatie met Iemand die je maakt. Tegenover elke omstandigheid en elke uitdaging – die er voortdurend zijn – ben ik genoodzaakt om te beslissen of ik ga klagen of haar ga bekijken als de mogelijkheid waardoor het Mysterie me roept tot een vernieuwing van mijn zelf-bewustzijn.

Het gaat er dus niet om dat ons de duisternis ontnomen wordt of dat bepaalde aanvallen ons bespaard blijven; “ons werkelijke probleem is minder onrijp worden” (L. Giussani, 1976). Anderen hebben de macht niet om ons onvolwassen te maken, maar ze brengen eenvoudigweg aan het licht dat we onvolwassen zijn, ze maken ons ervan bewust hoe inconsistent we zijn, ze laten het ons ontdekken.

Zo ontstaat een andere blik op de omstandigheden en begrijpen we wat de zin is van het leven als roeping: “De roeping beleven betekent neigen naar de bestemming waarvoor het leven gemaakt is. Die bestemming is Mysterie, ze kan niet beschreven en ingebeeld worden. Ze wordt vastgesteld door hetzelfde Mysterie dat ons het leven geeft. Het leven beleven als roeping betekent neigen naar het Mysterie, door de omstandigheden waardoor de Heer ons laat gaan, door te antwoorden op die omstandigheden. [...] Roeping is naar de bestemming wandelen terwijl je alle omstandigheden waar de bestemming ons doorheen laat gaan, omhelst” (L. Giussani).

Dat de Heer ons naar onze bestemming laat wandelen door ongunstige omstandigheden is iets mysterieus, zoals de Bijbel ons voortdurend in herinnering brengt: “Uw wegen zijn niet Mijn wegen” (*Jes 55, 8*). Wanneer we opletten, merken we dat dit, paradoxaal genoeg, gunstig is voor het ontstaan van een consistent subject. Alle omstandigheden waar de Heer ons doorheen laat gaan, zijn ervoor om ons “*zelf-bewustzijn*” te doen rijpen, dat wil zeggen “een duidelijke en liefdevolle waarneming van jezelf, bevrijd van de instinctieve afgestomptheid van de eigenliefde. Als we deze identiteit kwijtraken, baat niets ons nog” (L. Giussani).

2. De elementen van ons zelf-bewustzijn

De paus zelf heeft ons de elementen van ons zelf-bewustzijn in herinnering geroepen in zijn boodschap aan de Meeting van Rimini,⁵ afgelopen augustus.

a. Oorspronkelijke afhankelijkheid: ‘gemaakt’

---

⁵ Zie <http://voorhof.blogspot.com/2012/08/het-tegenovergestelde-van-slavernij-is.html>.

“Spreeken van de mens en zijn verlangen naar het oneindige betekent allereerst zijn constitutieve relatie met de Schepper erkennen. De mens is een schepsel van God [als we deze zinnen, die we vaak gehoord hebben, niet herontdekken terwijl we antwoord proberen te geven op de omstandigheden, dan blijven ze in de la van onze nutteloze kennis, en raken we van de kaart door elke omstandigheid; en daarom vraag ik jullie (zoals ik het voor mezelf vraag) weerstand te bieden tegen de verleiding te denken dat we het al weten. We weten het nog niet! Anders zouden we wel leven met een andere intensiteit!]. Heden ten dage lijkt dit woord - schepsel - haast uit de mode te zijn: we zien de mens liever als een uit zichzelf compleet wezen en als absolute schepper van zijn eigen lot. De beschouwing van de mens als schepsel lijkt "ongemakkelijk", omdat het een essentiële referentie impliceert naar iets anders, of beter, naar Iemand anders - die niet beheersbaar is door de mens - die op essentiële manier zijn identiteit komt bepalen; een relationele identiteit, waarvan het eerste kenmerk is de oorspronkelijke en ontologische afhankelijkheid van Degene die ons gewild en geschapen heeft. Maar deze afhankelijkheid, waarvan de moderne en hedendaagse mens zich poogt te bevrijden, verbergt en verkleint de grootsheid en de waardigheid van de mens niet alleen niet, maar openbaart ze in hun volle licht: de mens is in het leven geroepen om een relatie met het Leven zelf aan te gaan, met God.

[...] De erfzonde heeft zijn uiteindelijke wortel juist daarin, dat onze voorouders zich onttrokken aan deze constitutieve relatie, zich op de plaats van God wilden stellen, geloofden zonder Hem te kunnen. Maar ook na de zonde blijft in de mens een brandend verlangen naar deze dialoog, als het ware een handtekening die de Schepper zelf met vuur in zijn ziel en in zijn vlees geprent heeft. [...] ‘God, mijn God zijt Gij, ik zoek u reeds bij het ochtendgloren, naar U dorst mijn ziel en hunkert mijn vlees, als dorre akkers naar regen’ [...]. Niet alleen mijn ziel, maar elke vezel van mijn vlees is gemaakt om zijn vrede, zijn verwezenlijking te vinden in God. En deze neiging is onuitwisbaar in het hart van de mens: ook wanneer hij God afwijst of ontkent, verdwijnt in hem de dorst naar het oneindige niet. Dan begint er daarentegen een wanhopige en steriele zoektocht naar "valse oneindigheden" die ten minste voor een moment bevrediging geven”.

Dit gegeven is het eerste element van ons zelf-bewustzijn, van een duidelijke en liefdevolle waarneming van onszelf: dat we oorspronkelijk afhangen. We zijn de vrucht van een liefdeshandeling van God. We zijn! En geen enkele fout, geen verstrooiing, geen enkele omstandigheid, geen enkel lijden kan het feit uitwissen dat ik er ben. Dat het Mysterie, door het feit dat ik er ben, tegen mij zegt: “Je bent een handeling van Mijn liefde. Je wordt nu voor Mij gemaakt, je bent gemaakt naar Mijn beeld en gelijkenis”.

“God schiep de mens naar zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem” (*Gen 1, 27*). Dit, zegt ons don Giussani, is het fundament van de genegenheid voor onszelf: “De genegenheid

voor onszelf kan niet gemotiveerd worden door *wat we zijn*; ze wordt gemotiveerd door het *feit dat we zijn*, door de verrassing over onszelf als gave van iets anders, als genade, als verrassing over het feit dat we zijn, gemaakt door een ander. Als het eerste wat God doet van je houden is, wat is dan de meest onmiddellijke imitatie van God? God imiteren is de verrassing dat je van jezelf houdt, is jezelf willen” (L. Giussani, 1983). “Als iemand geen liefde heeft, als iemand geen tederheid heeft jegens zichzelf, dan imiteert hij God in niets; als iemand God niet imiteert in het liefhebben, dan kan hij God niet imiteren, want het eerste en meest fundamentele waarmee God zich aan de mens die naar Zijn beeld en gelijkenis gemaakt is, openbaart, de eerste gelijkenis met God is zichzelf beminnen. Want het eerste wat God doet, is jou beminnen” (L. Giussani, 1987).

b. Christelijke gebeurtenis: ‘van Hem’

De paus vervolgt: “Is het niet structureel onmogelijk voor de mens op de hoogte van zijn eigen natuur te leven? En is deze hunkering naar het oneindige, die hij voelt, zonder dat hij die ooit volledig kan bevredigen, geen veroordeling? Deze vraag voert ons rechtstreeks naar het hart van het christendom. Want het Oneindige zelf, om antwoord te worden dat de mens kan ervaren [!], heeft een eindige vorm aangenomen. Sinds de Incarnatie, vanaf het moment waarop het Woord vlees is geworden, is de onoverbrugbare afstand tussen het eindige en oneindige geannuleerd: de eeuwige en oneindige God heeft zijn Hemel verlaten en is binnengetreden in de tijd, heeft zich ondergedompeld in de menselijke eindigheid”.

Hoe weet eenieder van ons dat dat gebeurd is?

Doordat ook wij, net als Johannes en Andreas, gegrepen zijn. Eenieder kan zeggen: nooit was ik zo mijzelf als toen U mij overkomen bent. Dat is de inhoud van de ervaring van Christus. Het tweede gegeven van de inhoud van mijn zelf-bewustzijn is dus Christus die mij in mijn leven overkomen is, die mij mezelf heeft doen ervaren met een intensiteit, met een grootsheid, met een volheid die ik met al mijn pogingen niet kan reproduceren. De inhoud van mijn zelf-bewustzijn is dat mijn ik gevormd wordt door U, Christus. U bent mij, U bent mijn ware ik. Daarom kan de inhoud van mijn zelf-bewustzijn samengevat worden met de woorden van sint Paulus: “Ikzelf leef niet meer, Christus is het die leeft in mij” (*Gal 2, 20*).

De paus⁶ herinnert ons aan de vreugde en de dankbaarheid die het leven van de eerste christenen overweldigde: “Inderdaad was het in het vroege christendom zo: dit bevrijd-zijn uit de duisternis van het tasten, van het niet weten – wat ben ik, waartoe ben ik, hoe moet ik gaan? Deze bevrijding, dit in-het-licht-staan, dit in-de-wijdte-van-de-waarheid-staan, dat was het grondbewustzijn van de eerste christenen. Dankbaarheid, die vervolgens uitstraalde en zo de

---

⁶ Benedictus XVI, *Heilige Messe zum Abschluss der Begegnung mit dem "Ratzinger-Schülerkreis"*. Predigt, Castel Gandolfo, 2 september 2012: <http://voorhof.blogspot.com/2012/09/de-waarheid-behoort-ons-niet-toe-wij.html>.

mensen in de Kerk van Jezus Christus bijeenbracht” (Benedictus XVI, 2 september 2012). We weten allemaal hoezeer don Giussani beheerst werd door dit bewustzijn, zozeer dat het kardinaal Martini deed zeggen: “Kijk, elke keer dat je spreekt, ga je terug naar deze kern, de Menswording, en stelt die – op duizend verschillende manieren – steeds opnieuw voor”.

Dan zegt de paus: “Niets is daarom [na de Menswording] banaal of onbeduidend in de reis van het leven en van de wereld. De mens is gemaakt voor een oneindige God, die vlees is geworden, onze menselijkheid aangenomen heeft om haar aan te trekken tot de hoogten van zijn goddelijke wezen”. Verbazingwekkend hoe de paus vervolgt: “Zo ontdekken we de ware dimensie van het menselijk bestaan, waaraan de Dienaar Gods Luigi Giussani voortdurend herinnerde: het leven als roeping. Elk ding, elke relatie, elke vreugde, evenals elke moeilijkheid, vindt zijn uiteindelijke reden daarin dat het gelegenheid is voor de relatie met het Oneindige, stem van God die ons voortdurend roept en uitnodigt de blik omhoog te richten, in het je hechten aan Hem de volle verwezenlijking van ons mens-zijn te ontdekken”.

Denken we aan het gedicht van Joseph von Eichendorff (1788-1857): „*Du bist's, der, was wir bauen / Mild über uns zerbricht, / Dass wir den Himmel schauen. / Darum so klag' ich nicht.*“

Het leven beleven als roeping betekent naar onze bestemming te wandelen door alle dingen, die niet meer banaal en onbetekenend zijn, maar het vermogen verwerven ons terug te roepen tot zelf-bewustzijn. Niet omdat de omstandigheden ons kunnen geven wat we gezegd hebben (het feit dat we er zijn en het feit dat Christus ons overkomt), maar omdat de omstandigheden ons helpen om vleeselijk, in de ervaring te ontdekken *wat* Christus betekent en *wat* het feit betekent dat ik er ben. Daarom hoeven we “niet bang [te] zijn voor wat God ons door de omstandigheden van het leven vraagt”, namelijk het wezen van onze eigen natuur te erkennen: van mensen die gemaakt zijn voor het oneindige.

3. De weg van de zekerheid

Hiervan wordt getuigenis gegeven door sint Paulus. Ook hem heeft de ontmoeting met Christus voor het leven getekend, zozeer dat alles wat hij van waarde achtte, erdoor omvergeworpen werd: “Want wij die God aanbidden in de Geest, wij zijn de ware besnedenen. Wij zoeken onze roem in Christus Jezus, niet in onszelf. Ik zou me overigens met recht en reden op menselijke voorrechten kunnen beroepen. Als anderen menen daarop te kunnen vertrouwen, dan ik zeker: ik ben besneden op de achtste dag, van Israëls geslacht, van de stam Benjamin, een geboren en getogen Hebreëër; op het stuk van de tora een farizeeër, wat ijver aangaat een vervolger van de kerk, in wettische heiligheid volmaakt. Maar wat winst voor mij was ben ik om Christus gaan beschouwen als verlies. Sterker nog, ik beschouw *alles* als verlies, want mijn Heer

Christus Jezus kennen gaat alles te boven. Om Hem heb ik alles prijsgegeven. Om Christus houd ik alles zelfs voor vuilnis, als het erom gaat Hem te winnen en één te zijn met Hem, niet met mijn eigen gerechtigheid op grond van de wet, maar met de gerechtigheid die verkregen wordt door het geloof in Christus, de gerechtigheid die van God komt en steunt op het geloof. Ik wil Christus kennen, ik wil de kracht van zijn opstanding gewaarworden en de gemeenschap met zijn lijden, ik wil steeds meer op Hem lijken in zijn sterven om eens te mogen komen tot de wederopstanding uit de doden" (*Fil 3, 3-11*).

Ook hem, die deze helderheid omtrent Christus bezat, is niets bespaard gebleven, integendeel; we hoeven maar te kijken naar de omstandigheden waaraan hij het hoofd heeft moeten bieden: "Vijfmaal kreeg ik van de Joden de veertig-min-één. Driemaal ben ik met stokken geslagen, éénmaal gestenigd. Driemaal heb ik schipbreuk geleden, eens een heel etmaal doorgebracht in volle zee. Altijd op reis, gevaren van rivieren en gevaren van rovers, gevaren van de kant van mijn eigen volk en van de heidenen, gevaren in steden en in de woestijn, gevaren op zee, gevaren te midden van valse broeders, met zwoegen en tobben, veel slapeloze nachten, honger en dorst, vaak zonder eten, in koude en naaktheid. En afgezien van al het overige: dag in dag uit drukt mij de zorg voor al de gemeenten" (*2 Kor 11, 24-28*).

Wat is in het bewustzijn van sint Paulus steeds krachtiger naar boven gekomen, door alles waar de Heer hem doorheen heeft laten gaan? "Wij dragen deze schat in aarden potten; duidelijk blijkt dat die overgrote kracht van God komt en niet van ons. Wij worden aan alle kanten bestookt, maar raken toch niet klem; wij zien geen uitweg meer, maar wij zijn nooit ten einde raad; wij worden opgejaagd maar niet in de steek gelaten; wij worden neergeveld maar gaan er niet aan dood. Altijd dragen wij het sterven van Jezus in ons lichaam mee, want ook het leven van Jezus moet in ons lichaam openbaar worden. Voortdurend wordt ons leven aan de dood uitgeleverd om Jezus' wil, opdat ook het leven van Jezus zich zou openbaren in ons sterfelijk bestaan. Zo verricht de dood zijn werk in ons en het leven in u. Maar wij bezitten die geest van geloof waarvan de Schrift zegt: *Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken*. Ook wij geloven en daarom spreken wij. Want wij weten, dat Hij die de Heer Jezus van de doden heeft opgewekt, ook ons evenals Jezus ten leven zal wekken, om ons tot zich te voeren, samen met u. Want alles gebeurt voor u: de genade moet zich in velen vermenigvuldigen, zodat steeds meer mensen dank brengen aan God, tot eer van zijn naam" (*2 Kor 4, 7-15*).

Alles wat hem gegeven wordt, is voor hem, is om Jezus meer te leren kennen, meer de kracht van Zijn verrijzenis te leren kennen, de macht van Hem aan wie hij zijn leven toevertrouwd heeft. Zijn mens-zijn stroomt over van dankbaarheid, nog bewuster geworden omdat het Mysterie Paulus niets bespaard heeft. Deze omstandigheden, die deel uitmaken van de Openbaring – de brieven van sint Paulus zijn deel van de Openbaring, het zijn geen anekdotes

of decoratieve toevoegingen –, vertellen ons de methode van God: God heeft ons niets bespaard opdat deze oneindige dankbaarheid kan groeien.

Het resultaat van deze methode van God beschrijft Paulus zelf: een verworven zekerheid. “Wat moeten wij hieraan nog toevoegen? Indien God vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Hij heeft zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard: voor ons allen heeft Hij Hem overgeleverd. En zou Hij ons na zulk een gave ook niet al het andere schenken? Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen? God die rechtvaardigt? Wie zal hen veroordelen? Christus Jezus misschien, die gestorven is, meer nog, die is opgewekt en die, gezeten aan Gods rechterhand, onze zaak bepleit? Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking wellicht of nood, of vervolging, of honger, of naaktheid, of levensgevaar, of het zwaard? Er staat immers geschreven: *Omwille van U bedreigt ons de dood de gehele dag; wij worden behandeld als slachtvee*. Maar over dit alles zegevieren wij glansrijk, dankzij Hem die ons heeft liefgehad. Ik ben ervan overtuigd, dat noch de dood noch het leven, noch engelen noch boze geesten, noch wat is noch wat zijn zal, geen macht in den hoge of in de diepte, noch enig wezen in het heelal ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die is in Christus Jezus onze Heer” (*Rom 8, 31-39*).

Als wij overwinnaars zijn in heel de situatie van culturele hegemonie waarin we geroepen zijn te leven, als we hier, precies hier, midden in alles wat we gezegd hebben, midden in alles wat we beleven, in alle uitdagingen wie we het hoofd moeten bieden, zien dat we meer dan overwinnaars zijn in Hem (niet om onze verdienste, maar omdat Christus ons heeft liefgehad), dan geeft dat een unieke consistentie. Enkel als we de gelijktijdigheid van Christus aan het werk zien, overwinnen we werkelijk. Overwinnen betekent niet ‘de macht grijpen’. Overwinnen betekent de overwinning van Christus zien, ook al zijn we van alles beroofd. Overwinnen betekent overstromen van Zijn aanwezigheid.

Alleen zo zullen we kunnen bijdragen aan de missie van de Kerk, die – zoals de Milaese kardinaal Scola het recentelijk gezegd heeft – geen “verwoed proselitisme [is], maar getuigenis die de aantrekkelijkheid van Jezus laat doorschijnen, smartelijk verlangen dat allen gered mogen worden”.

In getuigen als sint Paulus kunnen we zien wat Christus voor ons kan worden, zodat, ook in de drukkendste omstandigheden, de inhoud van ons zelf-bewustzijn ons steeds meer met stilte vervult, steeds meer de gedachtenis aan Christus in ons doordringt als het kostbaarste, het wenselijkste dat er is, waaraan we tijd moeten geven, waaraan we ruimte moeten geven, waaraan we ons hart moeten geven. Zo kunnen we verrast waarnemen hoe we naar deze stilte verlangen om ruimte te geven aan de gedachtenis. In stilte zijn is dit bewustzijn van Christus beleven, is het vermogen Christus te denken en aan te roepen.

Daarom moeten we, om te leren bidden, houden van de stilte, dat wil zeggen van het diepe gevoel van onszelf als personen die op weg zijn naar een einddoel dat het mysterie van

Christus is. De stilte moet rijp worden, moet steeds rijper en groter worden. Als we geen ruimte maken om opnieuw van onszelf bewust te worden, dan worden we overstelpt door heel andere dingen. Want de stilte is je opnieuw bewust worden van je relatie met de grote aanwezigheid van het mysterie van de Vader.

Zó kunnen we, vervolgens, de werkelijkheid het hoofd bieden met in onze ogen, in ons bewustzijn, Hem. Zoals de blindgeborene uit Johannes 9 (ik nodig jullie uit dit hoofdstuk uit het Evangelie thuis te herlezen). Het is niet zo dat Hij de blindgeborene geneest en hem vervolgens uit de werkelijkheid weghaalt uit angst dat wat Hij hem gegeven heeft, hem weer afgenomen zal worden. Nee. Met in zijn ogen die Aanwezigheid die hem genezen heeft, stuurt Jezus de blinde naar het gevecht, Hij haalt hem er niet uit weg. Christus schept een ik dat in staat is de werkelijkheid te beleven, zoals de blinde die de eenvoud heeft om te erkennen dat hij eerst niet zag en nu ziet. Zijn bewustzijn was bepaald door wat hem overkomen was. Met dit zelfbewustzijn kan hij iedereen aan, niet omdat hij machtiger is, maar omdat hij zich eenvoudig hecht aan wat hem overkomen is. En alle wijze farizeeërs hebben niets kunnen aanrichten tegen een ik dat dit zelf-bewustzijn had.

Zo kunnen we elke omstandigheid het hoofd bieden, zoals een heel goede vriendin getuigt tegenover de dood, in een dialoog die ze had met haar man (die het me geschreven heeft) toen ze gehoord had wat haar te wachten stond: “Ze zei me: ‘Ik ben gerust, ik ben niet bang, want Jezus is er. Nu ben ik niet eens meer angstig om jou en de kinderen, want ik weet dat jullie in de handen zijn van een Ander’. En ik: ‘Maar ben je niet verdrietig?’ ‘Nee, ik ben niet verdrietig. Ik ben zeker van Jezus; meer nog, ik ben nieuwsgierig naar wat me gaat gebeuren, naar wat de Heer voor me bereid heeft. Misschien zou ik verdrietig moeten zijn, maar ik ben het niet. Ik vind het alleen jammer dat jouw beproeving groter is dan de mijne’. ‘Welnee’. ‘Jawel, het was beter als het omgekeerd was’. En ik, glimlachend omdat ik al ongelooflijk getroost was door het wonder dat is net gezien had, zeg tegen haar: ‘Dat is echt waar, vooral voor de kinderen’. Dit is zonder twijfel een van de mooiste momenten geweest van de zeventien jaar (twaalf jaar huwelijk en vijf jaar verloving) dat we bij elkaar zijn geweest. Misschien wel het mooiste”. Met zo’n consistentie kun je alles onder ogen zien, tot de drempel van de bestemming toe.

“Mijn kracht en mijn lied is de Heer” zegt Mozes na de doortocht door de Rode Zee. (*Ex* 15, 2). Don Giussani becommentarieert die zin aldus: “Wanneer we dat zeggen, laten we het dan niet zeggen met onze ogen vol van de aanwezigheid van de anderen! Maar zeggen we dit woord, herhalen we deze zin met in onze ogen de aanwezigheid van Christus, die de waarheid is van alles wat er hier is, de ultieme waarheid van alles wat er hier is: ‘Alles bestaat in Hem’. [...] ‘Mijn kracht’, dus mijn strijdwapen, en ‘mijn lied’, dus mijn zoetheid die in de strijd standhoudt, schoonheid die me in de strijd trekt, die me ondersteunt in de strijd, of die nu een uur of een jaar zou duren. Sterker nog, er is de strijd die je hele leven duurt. Dat ik in mijn leven Jezus voor ogen

houd! Dat belooft onze vriendschap ons: een hulp om deze gedachtenis te doen groeien, te bevorderen, erin te wandelen, grote God! Het is een belofte in elke strijd – tijdens de strijd, gedurende heel de tijd van ons leven die strijd en moeite is – om steeds meer binnen te gaan in het *U*; want we zeggen ‘u’ tegen een aanwezigheid: ‘Mijn kracht en mijn lied bent U’. Welnu, dat dit *U* samenvalt met Zijn gelaat, met zijn naam. Zijn naam: een aanwezigheid in heel haar kracht en suggestiviteit, macht en zoetheid” (L. Giussani, 1999).

Met dit in onze ogen kunnen we, in het grote gezelschap van heel de Kerk, het Jaar van het Geloof beginnen dat paus Benedictus eergisteren geopend heeft, om “deze kostbare gave te herontdekken en opnieuw te aanvaarden die het geloof is, om op diepere wijze de waarheden te leren kennen die het sap van ons leven zijn, om de dikwijls verstrooide mens van nu te voeren tot een hernieuwde ontmoeting met Jezus Christus, weg, leven en waarheid” (Benedictus XVI, 24 mei 2012).